

ח' טבת תר"ץ  
8 ינואר 1930  
יום ד'

ישיבה עם ציולינג ודן בענין סלע. קבענו ועדה של דן, מרגולין, סטורניץ, בר-חיים לברר את מצבו של סלע, מה הם הסכומים הדרושים לשכלולו ומה הם סכויי המשק. הועדה חגיש מסקנותיה לוח"ם במשך שבועים.

ישיבה עם מרכז העבודה על עבודה הנמל. דוד הכהן: מתחילה ידענו שנוכל להכנס בעבודה בקבלנות במחירי הערבים. אחרי בדיקה הוכח שהדבר אפשרי ורוטנברג עשה צעדים אצל טומסון והנציב. טומסון אמר לד. הכהן שהוא רוצה חצי עברים וחצי ערבים בעבודה. כך אמר גם הנציב. טומסון הבטיח יחס הגון לעבודה אחרי חודש ועשרה ימי עבודה יצא שבמחיר 13 גרוש מטר מקוקב (במחצבה גבוהה  $16\frac{1}{2}$ ) - ובתנאים לא נוחים ובחומר מפוצץ של הממשלה (ע"ח הפועלים) - במשך הזמן השתמשנו בחומר מפוצץ בסכום 150 לירה במקום 30 לא"י שחומר גרמני היה עולה בחיקף עבודה של 450 לא"י - השתכר הפועל 28,6 גרוש מיל ליום אחרי הורדה כל האחוזים - 10% לביטוח ומס מקביל וקפ"ח והוצאות הנהלה. לכל מטר מקוקב יוצא 4,7 גרוש חומר מפוצץ במקום 1,7 גרוש אילו השתמשו בפוטש. פועל עושה בכל יום 4 מטרים, והפועל מוציא שלא לצורך 12 גרוש ליום. בעבודה ערבית עולה מטר אבן לממשלה 20-17 גרוש, בשעה שהפועל מקבל 13 גרוש יומית (טומסון הגדיל המשכורת מ-10 ל-13 גרוש) ב-9 שעות עבודה פקוח עולה על פועל ערבי 2-3 גרוש, חומר מפוצץ 5 גרוש, חוצרת הפועל הערבי  $1\frac{1}{2}$ -1 מטר מקוקב ליום.

עובדים 30 יהודים, 170 ערבים (לרבות 25 פורמנים) היהודים

עושים 42% של החוצות, הערבים השאר. היהודים קבלו שליש מחצבה,

הערבים שני שלישים. היהודים קבלו אותם הכלים של הערבים, גם

היהודים עובדים 9 שעות ביום, הקור אצל היהודים גרוע משל הערבים.

דוד דרש שלשום מחומסון עוד מחצבה למען אפשר רבוי פועלים יהודים.

חומסון קנה שיצא למחצבה אחסול בקר את המחצבה. מנהל העבודה של

חומסון סטרוורס נפגע מהצלחת העבודה העברית. הוא התנגד בתחילה

למסירת עבודה בקבלנות, כי מעולם לא נהל עבודה קבלנית בחציבה.

והוא מכרית עכשיו לעבוד את היהודים בחנאים שיקטינו את חוצותם.

בנרגנות משתתפים גם חברי הפרקציה העובדים שם כמנהלים (טבצ'ניק).

בחשובה לטענת דוד שהנמל מעמיק 50 פועלים יהודים 500 ערבים

והוא דורש מקום לעוד 100 פועלים יהודים - קנה חומסון שאינו יכל

לקנות זאת מטעמים פוליטיים.

ליפקין, סקיד יהודי במשרדי חומסון, אמר אחסול לדוד

חומסון השתנה בשובו מירושלם לאחר שמעד עם הנציב.

יחיאל וויצמן הודיע שלא יתן לעבוד בפוטש ויעשה כל אשר

בכוחו להכריח להשחמש דוקא בדינמים של חברת מלצ'ם. יש חשש שיעבירו

חוק האוסר הימוש בפוטש.

דוד מציע שהוה"פ יפנה לנציב בדרישה להכניס עוד פועלים

יהודים, כי אם לא תחרבה העבודה העברית יעזבו גם אלה את העבודה.

פונק נחן לדוד הכהן הלואה של 100 לירה (5% לשנחים)

בשביל צריפים לפועלי המחצבה.

דן מציין שהקדמות פועלי רומנברג (שמהם הלכו לעבוד בנמל) היא

מחמיהת. למרות השכר הגבוה הרויח רוטנברג עשרות אלפים פונטים מחוץ עליה החוצרת של הפועל היהודי.

החלטנו לערוך תזכיר לנציב בשאלת העבודה העברית בנמל בהתבססותנו על השיחה הקודמת אהו בשאלה זו ועל חוצאות נסיון עבודתנו. נדרוש מינימום 50% של עבודה על יסוד קבלני. כל פרטי החומר ימסרו גם לרמז בשביל לונדון.

י"ד ניסן  
14 ינואר  
יום ג'

הרצפלד הגיש לוח"מ חכנית החישובות של 2,500 משפחה ע"י המושבה, בהנחה שבמשך שנות הביסוס הראשונות יתפרנסו למחצת מעבודה שכירה במושבות. הסכום הדרוש להתישבות משפחה כזו 260 לא"י: 100 לא"י לבית בן 2 חדרים, מטבח ומרפסת, 35 לא"י להכשרת המגרש ומידור הצינורות, 125 לא"י לנמיעה 6 דונם מטעי הדר. המחישב צריך לתכנים בעצמו 26 לא"י, את השאר ישיג בחלוואה לתשלומין בשעורין במשך 18-20 שנה.

בידי הקה"ק יש עוד כשבעים אלף דונם אדמה שלחין להתישבות מלאה, מלבד אדמת בקל להתישבות איססנסייבית. בשני השטחים אפשר לישב 2,500 משפחה, בסכום 500 לא"י למשפחה.

השטחים הבאים בחשבון בשביל רכישה חכופה הם: